



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 5. An Deus cognoscat futura libera cretaurarum in suis decretis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

aliquo modo indifferentē quoad liberam determinationem, seu habitudinem ad obiecta creata: ita pariter fatendum est diuinum intellectum, absque vlla imperfectione, esse indifferentem vt hæc aut illa representet, prout ex libera determinatione diuinæ voluntatis, aut credularum, sunt futura: ita vt si non essent futura, non representaret: potueritque non representare, sicut illa potuerunt non esse futura. Ac sicut habent à libertatis determinatione quòd sicut futura; ita ab eadem habent quòd præsciatur à Deo vt loquuntur SS. Patres. Quibus non contradicit D. August. lib. 5. de Ciuit. cap. 9. in fine, cum sic ait: *Quapropter & voluntates nostræ tantum valent, quantum Deus eas volere voluit, atque præsciuit.* Quia loquitur ibi de scientia simplicis intelligentiæ, id est, de illa quæ Deus nouit creaturas vt possibiles, quam fatemur esse causam earum, & de illa verum esse creaturas esse futuras, quia Deus scit illas, id est, quia per suam scientiam potest concurrere ad earum productionem. Sicut artifex potest pingere, quia nouit modum pingendi. Quod autem addit: *Ex ideo quidquid valent, certissime valent: & quod factura sunt ipse, omnino factura sunt, quia valiturae, atque facturas ille præsciuit, cuius præsentia falli non potest.* significat tantum necessitatem consequentiæ rei ad præscientiam, quòd scilicet res non possit non esse futura, posito quòd Deus præsciat illam esse futuram, id est, posito quòd futura sit.

S E C T I O V.

An Deus cognoscat futura libera creaturarum in suis decretis?

41.
Sententia
affirmans.

Non pauci, præsertim de Thomistis recentioribus, censent Deum præcognoscere contingentia absolute futura in decreto suæ voluntatis. Loquuntur autē non modò de illis futuris quæ pendent à sola diuina voluntate, & vt illius solius futura sunt: cuiusmodi erat creatio mundi, antequam à Deo produceretur: quam non negamus potuisse à Deo cognosci infallibiliter in solo suo decreto efficaci de mundo creando, quòd decretum liberum, quicquid sit à parte rei, non potest Deo esse ignotum: idemque dico de alijs simili modo futuris ex sola Dei voluntate: sed etiam loquuntur de his quæ futura sunt dependenter à libertate creaturarum, quæ dicunt pariter præsciri à Deo certò & infallibiliter, vt sui decreti quòd ab æterno de illis habuit. Hoc autem decretum duplex esse intelligi potest. Vnum, quo Deus discernit tantum concurrere cum voluntate creaturæ, si velit ipsa operari: & constituere illam in actu primo completo & sufficiente ad liberè operandum, offere quo illi concursus, seu exhibendo illi suam omnipotentiam paratam ad cooperandum simul cum illa, id

Decretum
Dei duplex
circa futura
libera.

quod ipsa voluerit operari. Quæ exhibitio necessaria est omnibus causis creatis vt sint completè porentes ad operandum, quia se solis, & sine concursu causæ primæ, nihil possunt operari, vt suppono ex dicendis in tract. 3. de Deo vt Creatore. Cum hac solum differentia, quòd causis naturalibus & necessariis, naturā suā determinatis, Deus offert concursus determinatum ad effectum, ad quem ipsæ determinatæ sunt: liberis verò & indifferentibus offert concursus indifferentem, id est, potentiam suam indifferentem paratam concurrere ad id quòd volēt operari. Sic enim Deus sapienter & suauiter naturis causarum secundarum sese accommodat. V. g. igni, præter stupam, Deus non offert nisi concursus determinatum ad comburendum: quia natura ignis ad comburendum determinata est in tali occasione, id est, ignis ex natura sua, & naturali necessitate, non potest non comburere. Petro autem constituto in occasione negandi Christum, vt eundem fortiter, & generosè confitendi, offert Deus concursus ad vtrumlibet: quia cum eius voluntas sit libera circa tale obiectum, possitque negare vel confiteri, prout voluerit, debet habere concursus Dei paratum ad vtrumlibet, vt Deus eius naturæ se accommodet, compleatque ipsam in actu primo sufficiente ad liberè exercitium eligendi vtrumlibet. Siue autem constitatur, siue neget, necessarium est Deum concurrere ad entitatem actus quem exercebit, siue bonum, siue malum moraliter: Cum sit penitus impossibile viliu actum posituum exerceri à voluntate creata sine Dei concursu. Ad liberam autem omissionem opus est Deum esse paratum ad cooperandum, si creatura velit operari: & ad permittendum vt non operetur, si non velit operari.

Alterum decretum est voluntas vt hic actus fiat à creatà libertate, & vt ipsa velit eum solere. Quæ voluntas duplex intelligi potest. Vna, quæ quantum est ex se potest compati oppositum, sitque oppositum permissura de facto, si creatura non velit operari. Cuiusmodi est voluntas quæ Deus vult omnes homines saluos fieri, & pie viuere, suisque obedire mandatis: quæ voluntas in multis non impletur. Altera est voluntas efficax, quæ ita vult actum illum fieri, vt non sit paratus permittere oppositum, nullaque sit conditio necessaria vt fiat actus, quam Deus non sit possurus ex vi & efficacia huius voluntatis, quæ talis est vt non possit compleri oppositum: vnde etiam vocatur efficax & absoluta. Et hæc proprio nomine vocatur prædefinitio, quatenus per illam, ante præuisum actum liberum creaturæ vt absolute futurum, decretum illum fore, absolute & efficaciter; ita vt vi huius voluntatis non possit permittere vt futurus non sit, sed omnibus modis necessarijs sit procuraturus vt fiat. Et hæc voluntas sic prædefiniens non est necessaria ad omnes actus liberos creaturarum, quemadmodum est præparatio concursus. Nam actus mali & peccaminosi, qui sunt à creaturis, non sic

Concursus
Dei offertur
modò causis
liberis &
& causis
necessarijs.

41.

Decretum
prædefiniens
quid sit?

rum sic à Deo prædefinit. Absurdum enim esset & insipidum existimare, Deum absolute & efficaciter velle antecedenti voluntate ut fiat huiusmodi actus, in iis præsertim circumstantiis, in quibus non possunt nisi male & culpabiliter fieri: & ita velle, ut non sit paratus permittere oppositum, sed vi eius voluntatis sit procuraturus omnibus modis & mediis necessariis ut fiant: sed sufficit libertatem creatam habere concursum Dei paratum ad operandum ut voluerit, & constitui in actu primo completo, ac plenè sufficiente ad liberè operandum. An verò duntur huiusmodi prædefinitiones, dicemus inferius disp. 19. sect. 6. num. 75. & sequentibus. Interea supponimus posse dari circa actus bonos, tam naturales, quam supernaturales.

43. His præmissis, Dico primò, decretum quod Deus habuit ab æterno concurrendi cum voluntate libera ad eius actus liberos, siue bonos, siue malos, siue indifferentes, non esse Deo sufficientem rationem, quâ possit certò & infallibiliter præcognoscere illos esse futuros; sed egerit alia scientia, vel præscientia, quâ iuuetur. Ita Suar. lib. 1. de scient. futur. cap. 6. num. 9. Herice disp. 6. cap. 3. Ruis disp. 25. sect. 10. & alij plerique. Probatur primò, quia decretum illud nihil est aliud, quam voluntas efficax, quâ Deus ab æterno decrevit assistere causis liberis per suam omnipotentiam, paratam ad concurrendum cum illis prout ipsa voluerint operari: ad eum modum, quo habitus infusi, vel acquisiti, assistunt potentis, ut illis vrantur quâdo voluerint. Cum hac solùm differentia, quòd assistentia omnipotentia generalior est, & valens etiam ad actus contrarios, ut voluntatem creatam constituat in plena libertate specificationis, & contrarietatis: quòdque habitus assistunt potentis per informationem, & inhesionem: Omnipotentia verò assistit tantum per applicationem, factam vi decreti diuini efficacis. Sicut enim omnipotentia non operatur nisi dirigente intellectu, & applicante voluntate diuina: ita non est accincta, & proximè parata in actu primo ad operandum, seu concurrendum cum causis creatis, nisi per diuini illius decreti applicationem, quo Deus suam omnipotentiam posuit quòdam modo in manu creaturæ, ut operetur cum illa si voluerit, ne desit completum necessarium antecedentem, & in actu primo, ut possit creatura liberè operari. Ex quo sic arguuntur. Illud solùm non est sufficientis ratio intellectui diuino cognoscendi certò & infallibiliter actum futurum, quod non habet necessariam & infallibilem connexionem cum actu futuro: & quo possit actus non esse futurus. Sed decretum illud non habet necessariam & infallibilem connexionem cum actu futuro, illoque possit potest actus non esse futurus. Ergo &c. Maior patet ex dictis num. 15. Minor probatur, quia decretum illud est solùm voluntas applicans omnipotentiam ad concurrendum si creatura voluerit, & prout voluerit:

seu præparatio ad concurrendum vel non concurrendum, ponendum actum vel non ponendum, prout creatura voluerit. Atqui talis voluntas & præparatio, si nihil aliud sit, non habet necessariam & infallibilem connexionem cum actu: potestque esse, quàmvis actus non sit futurus. Confirmatur, quia, ut dixi antea, illa adiunctio omnipotentia diuina se habet instar habitus creatæ voluntatis, quoad præparationem ad concurrendum vel non concurrendum, ut creatura voluerit. Ergo sicut ex sola inhesionem habitus vel inhesionem, non potest haberi sufficientis ratio cognoscendi certò & infallibiliter voluntatem esse operaturam determinatè hunc aut illum actum: ita neque haberi potest ex tali præparatione, & solo decreto concurrendi.

44. Probatur secundo, quia posito illo decreto & præparatione concursus, adhuc voluntas est indifferens seu libera ad actum ponendum vel non ponendum: à què ac posito habitu acquisito, vel infuso. Neque enim determinatur & necessitur ad vnum vi illius decreti, sed solùm constituitur in actu primo completo ut possit liberè operari: Deo scilicet decernente eam iuuare ad operandum iuxta conditionem & exigentiam naturæ suæ liberæ, & officium causæ primæ ac generalis circa illam exercere, cuius officij est, naturæ & exigentiæ causarum secundarum sese accommodare, & cum necessariis atque ad vnum determinatis, paratum esse solùm concurrere ad vnum: cum liberis verò & indifferentibus, paratum esse concurrere ad ea omnia, ad quæ amplitudo & indifferentia causæ secundæ libera se extendit. Si autem posito illo decreto constituta voluntatem in actu primo completo, voluntas adhuc libera est ad actum ponendum vel non ponendum: non potest vi decreti solius cognosci certò & infallibiliter actum esse futurum, quia decretum non habet necessariam & infallibilem connexionem cum actu futuro. Confirmatur, quia de ratione causæ liberæ est, ut positis & stantibus omnibus ad agendum prærequisitis, possit agere & non agere, seque se volet determinare, ut suppono ex dicendis alibi de libertate. At vnum ex prærequisitis est decretum concurrendi. Ergo illo posito voluntas potest adhuc operari & non operari.

Tertio, decretum illud non est voluntas efficax & absoluta, ut sit actus: tum quia Deus non vult efficaciter & absolute ut fiant actus mali: tum etiam quia alioqui esset prædefinitio actus, & non solùm decretum concurrendi, de quo nunc disputamus. Nam si decretum concurrendi esset voluntas absoluta & efficax ut sit actus, sequeretur Deum non habere decretum concurrendi cum iis qui non operantur: quod est falsum, Deus enim habet concursum suum paratum ad actus quos non facimus: & nisi ita esset, non nos liberè & culpabiliter omitteremus: est enim impossibile nos operari sine parato Dei concursu: & ad impossibile non est pos-

44
Secunda ratio.

vide Tomi 2. disp. 8.

49
Tertia ratio.

STINO
US
VI
U.

rentia neque libertas. Illud, inquam, decretum non est voluntas efficax & absoluta ut sit actus: sed est voluntas conditionata concurrendi, & operandi simul cum causa libera, posito quod ipsa velit operari. At ex sola voluntate conditionata non potest certo & infallibiliter cognosci effectus, qui non est futurus nisi posita conditio: sed oportet omnino cognoscere conditionem esse positam, vel ponendam infallibiliter. Ergo ex solo decreto concurrendi non potest cognosci certo & infallibiliter actum esse futurum: sed oportet in super cognoscere voluntatem creatam esse volituram, & vsuram concursu preparato. Confirmatur, quia quando aliquis effectus pendet indiuisibiliter à duabus causis, quarum vna non necessarid transit alteram, sed tantum eius libertati se accommodat: non potest ex illius forsus noticia inferri certo & infallibiliter effectum esse futurum. At actus liber creature ita pendet à decreto concurrendi, & à creatura voluntate: ergo &c. Confirmatur secundò, quia actus futuri non possunt cognosci in decreto concurrendi, nisi eo modo quo in illo sunt: sicut effectus non potest cognosci in causa nisi eo modo quo est in illa. Atqui in decreto concurrendi præcisè, non continentur determinati actus futuri, neque magis quam non futuri: æquè enim per se ad vtrumque valet, & non erit alterutrum, nisi quod libertas creaturae voluerit: Ergo in tali decreto præcisè non potest cognosci certo & infallibiliter actus esse futuros, & non magis quam non esse futuros.

Atque omnes hæ rationes æquè probant deum potius quoque permittendi actus malos & culpabiles, siue purè commissi, siue commissi, non esse Deo, per se solum, sufficientem rationem cognoscendi certo & infallibiliter actus malos futuros: quia decretum illud permittendi non habet per se necessariam & infallibilem connexionem cum actu malo: nec se imponit necessitatem voluntati: neque est voluntas efficax & absoluta ut sit actus malus, sed voluntas conditionata permittendi, id est, non impediendi malum actum, si creatura velit malè operari.

Dico secundò, decretum quo Deus antecederet voluit ut fierent aliqui actus boni à creaturis liberis, non efficaciter & absolute, seu prædefiniendo; sed tantum ex vero desiderio ut fiant, compatiante tamen oppositum quantum est ex se, non esse per se solum rationem Deo sufficientem ad cognoscendum certo & infallibiliter actus illos esse futuros. Pater, quia non habet de se connexionem infallibilem cum actibus futuris, si quidem quantum est de se potest compatè oppositum, patiturque in plurimis: & stante veritate quod sit tale decretum, potest non esse verum, atque sapissime verum non est quod actus sint futuri. Quare vna veritas non potest certo & infallibiliter inferri ex alia. Sic, v.g. ex desiderio quod Deus habet

ut omnes seruent sua mandata, & ut omnes homines salui fiant: non potest inferri seruatorum, & omnes fore saluos. Certumque est plurimos non seruare & damnari. Pluribus superfedeo, quia conclusio clara est, & ab omnibus concessa.

Dico tertio, decretum prædefiniens actus liberè futuros creaturarum, non esse primam, & adæquatam, aut se solà sufficientem rationem cognoscendi certo & infallibiliter illos esse futuros. Probat per primam partem conclusionis, quod non sit prima ratio: quia licet actus liberè prædefiniatur efficaciter à Deo, supposita tali prædefinitione, euidenter cognoscantur futuri in illa, & ex vi illius, quia non stat aliquid esse sic prædefinitum à Deo, & non fieri; alioqui voluntas illa non esset efficax & omnipotens: illa tamen prædefinitio non potest esse prima, & adæquata, ac per se solam sufficiens ratio cognoscendi futura libera, quia supponit necessariò ipsorum cognitionem immediatè à seipsis, per scientiam conditionatam. Nam, ut rectè Suarez lib. 1. de scient. futur. cap. 6. num. 6. impossibile est eum, qui per intellectum & voluntatem operatur, intendere, prudenter & efficaciter scire, quin habeat præcognita media, quibus possit consequi finem illum. Ac si intentio non quomodoocunque debet esse efficax, sed ita ut illa posita impossibile sit in sensu composito effectum intentum non sequi; necesse est ut qui habet talem intentionem, præcognoscat modum & viam infallibiliter assequendi finem intentum, ut ex vi talis intentionis infallibile sit applicare media, quibus applicatis effectus infallibiliter est futurus; & alioqui esset omnino imprudens & temeraria voluntas, que vellet aliquid ut infallibiliter efficiendum, ignorando modum quo possit facere, ut aliquid infallibiliter fiat. Ut ergo Deus efficaciter prædefiniat aliquem actum liberum, à voluntate creaturae exercendum, debet ante illam efficacem & infallibilem prædefinitionem supponi Deum præscire quid ipsi faciendum sit circa voluntatem creatam, ut se liberè tali modo deorminet: quodque voluntas tali vel tali modo præuentæ, vel in talibus circumstantiis posita, sic operabitur ut ipse intendit. Ergo supponitur Deum nosse, quod si circa creaturam voluntatem in hoc aut illud sciat, aut permittat, illa se liberè tali modo determinabit. Ergo non vi præuentiæ aut occasiōis: nam causa in actu primo completio, positis quibuscunque præuentiōibus, adhuc libera est, & potens ad oppositum, saepeque contra exigentiam præuentiōum & occasiōum operatur: adeoque vi illius solius, & talis, non potest Deus nosse certissime, atque omnino infallibiliter, ita operaturam: ergo aliunde: nempe ex eo quod simpliciter verum est, causam liberam in his aut illis circumstantiis, esse ita se determinaturam: quod est futurum liberum in se ipsa, & per se directè, atque immediatè cognoscere.

46

Decretum permittendi actus malos non est Deo sufficiens ratio illos cognoscendi.

Neque decretum quo volunt ut fiat actus boni, non prædefiniendo.

47

Decretum p. actus liberè futurum, non est prima ratio, vel adæquata, vel se solà sufficiens ad eos cognoscendos.

Suaz. in opus.

Sed illud notitia prædictio præsupponit.

48. Confirmatur primo. Confirmatur, quia vel posita illa prædefinitione, ac vi illius solius, infallibile est actum esse futurum, ita ut non possit non esse futurus, sitque tam impossibile non esse futurum, quam est impossibile Deum falli in sua præscientia: vel non est infallibile, & impossibile actum non esse futurum vi solius prædefinitionis. Si secundum: præscientia diuina, quæ absolute & metaphysicè infallibilis est, non potest fundari in sola illa prædefinitione, adeoque nõ est adæquata & sufficiens ratio præsciendi. Si primum: tollitur libertas, ut supra diximus de præmotione. Tum quia hæc prædefinitio causa est fiat actus, & iuxta doctrinam Aduersariorum, est præsuppositio alicuius omnino antecedentis, vsum libertatis, & nullo modo supponens eius vsum in re, vel in præscientia. Aiunt enim primam scientiam futurorum fundari in ista prædefinitione, & omnem scientiam mediam seu conditionatam rejciunt. Tum etiam quia necessarium est vt illa prædefinitio, cuius solius vi futurus est actus omnino infallibiliter, ita vt eã solã posita non possit actus non esse, prædeterminet physicè voluntatem ad actum, vel per seipsam imperio suo efficaci, vt aliqui Thomistæ loquuntur; vel, vt alij malunt, per aliquid aliud immixtum creatæ voluntati, quo posito non possit abstinere ab actu. Atqui talis prædeterminatio repugnat libertati, vt suppono etiam dictis à pluribus, contra physicam prædeterminationem, quandoquidem non licet per Seem Apostolicam de illa scriptis in locum editis disputare.

49. Neque satisfacit quod respondent Aduersarij talem prædefinitionem, quia est extrinseca voluntati creatæ, non immutare ipsius modum operandi: ideoque non impedire quo minus liberè operetur: & Deum ita prædefinire actum, vt tamen velit creaturam liberè operari. Non satisfacit, inquam: quia cum illa prædefinitio sit causa actus; & sit talis, vt vel sua ipsius solius vi, vel aliquo à se immisso, necessitet voluntatem creatam ad actum, quia facit vt non possit non operari: mutat seu tollit internum eius modum operandi liberè. Neque enim potest voluntas liberè operari, nisi possit omnibus antecedenter omnino se habentibus ad liberè eius determinationem, possi gere & non gere. Etque impossibile Deum vel se liberè operetur, & tamen illam sic prædefinire, vt posito aliquo omnino antecedenter liberam determinationem, non possit ab actu abstinere.

50. Confirmatur secundò, quia decretum, quod tantummodo valet ad præmouendam aut excitandam voluntatem creatam vt liberè operetur, non potest per se solum esse medium Deo sufficiens ad præsciendos infallibiliter actus liberè futuros. Sed decretum prædefiniens valet tantummodo ad præmouendam & excitandam voluntatem creatam vt liberè operetur. Ergo decretum prædefiniens non est, per se solum, medium Deo

sufficiens ad præsciendum infallibiliter actus liberè futuros. Minor conceditur ab Aduersarijs. Maior probatur, quia medium Deo sufficiens per se solum ad præsciendum, debet esse penitus infallibile, ita vt non modò non fallat, sed neque possit fallere, id est sit prorsus impossibile vt fallat. Sicut enim fallibile est non tantum id quod fallit, sed etiam id quod potest fallere: ita non est infallibile non modò id quod fallit reipta, sed etiam id quod potest fallere. Quare si tale medium potest fallere, non est infallibile; neque est medium sufficiens diuinæ præscientiæ, quæ absolute infallibilis est, ita vt non modò non fallatur, sed neq; falli possit, sitque penitus impossibile vt fallatur. Atqui decretum, quod tantummodo valet ad præmouendam & excitandam voluntatem creatam vt liberè operetur, non est medium penitus infallibile præsciendi actum futurum: quia talis præmotio & excitatio non habet necessariam & planè infallibilem connexionem cum actu futuro. Potest enim eã posita non esse actus: quia vt Trident. ait sess. 6. can. 4. *Liberum arbitrium, à Deo motum & excitatum, potest dissentire si velit: & Deo tangente cor hominis per Spiritus sancti illuminationem, potest homo inspirationem illam abijcere: vt addit cap. 5. eiusdem sess.* In quibus Concilij verbis manifestè sermo est de eo qui potest componere dissentium cum Dei motione & excitatione, id est, de eo qui à Deo motus & excitatus, potest tamen, si velit, dissentire illi motioni & excitationi præsentis: Et de eo, cuius cor tangitur & illuminatur à Deo, & nihilominus potest illam inspirationem à Deo immixtam abijcere, & frustrari effectu. Nam Concilium disertè ait, *liberum arbitrium à Deo motum & excitatum posse dissentire si velit excitationi & vocationi cui assentitur.* Et cap. 5. dixerat hominem non nihil agere inspirationem diuinam recipièdo, quippe qui illam & abijcere potest. Idemque docet Sancti Patres, quorù testimonia referemus inferius lib. 20. num. 58. Et Concilium Senonense in decretis fidei, decr. 15. de illo ipso auxilio quo trahimur ad consensum, adeoque efficaci & consensum obtinente definit, *Non essetale Dei trahentis auxilium cui resisti non possit.* Quibus verbis nihil clarius dici potest ad probandum quod intendimus.

Expenditur hoc Trident.

SECTIO VI.

Amplior confirmatio & explicatio veræ sententiæ.

Confirmatur tertio, quia Deus præscit infallibiliter peccata hominum & Angelorum: & tamen ea non prædefinit efficaciter, sed tantum voluit permittere, præuiso per scientiam mediam, quod essent peccaturi, si permitteret eos abuti libertate sua in his & illis occasionebus. Ergo decretum prædefiniens non est Deo sufficiens, ad-

41.

Deus, non prefcit peccata futura in sua prædefinit. Neq; illa prædefinit.